

Milje, 14. 11. 2022

Iztok Ivančič, predsednik društva DOOR

Zakaj slovenska ločitvena zakonodaja caplja za evropsko?

V Sloveniji zahtevni ločitveni postopki pogosto trajajo 6 in več let. Neredko do izgube pravnega interesa tožečega starša. V tem času so otroci brez ustreznega stika z enim od staršev, praviloma očetom, kar pušča v razvoju otrok hude in trajne posledice. Javno dostopna statistika MDDSZ dokazuje diskriminacijo očetov, saj jih je zgolj 8% prejemnikov preživninskih zahtevkov ([Vir](#)). Manj kot 2% jim skrbništvo otrok uspe doseči na sodišču! Primerjava Družinskega zakonika z zakonodajo drugih evropskih držav nakazuje zakaj je uresničevanje pravice (in dolžnosti) slovenskih očetov, da vzgajajo svoje otroke, tako težko dosegljivo in za povrh za marsikaterega predrago.

Velika in odločilna je razlika med ločitveno zakonodajo v razvitih evropskih državah in Slovenijo ([Vir](#)). Če zahtevno zakonsko dikcijo poskušamo strniti v en stavek, ugotovimo:

- V Nemčiji...po razvezi zakonske zveze otrok praviloma ostane v varstvu in vzgoji obeh staršev...
- Na Švedskem...skupno varstvo in vzgoja z razvezo ne prenehata, razen če jo sodišče posebej odpravi...
- V Veliki Britaniji...staršema po razvezi praviloma ostaneta skupna vzgoja in varstvo otroka...
- V Franciji...ima skupno izvrševanje starševske odgovornosti prednost pred ostalimi možnostimi...
- Če se v Avstriji razveže zakonska zveza staršev, ki skupaj izvršujeta starševsko skrb, partnerja lahko še naprej skupaj izvršujeta to skrb, če se le dogovorita, v katerem gospodinjstvu se bo otrok pretežno nahajal.

Slovenski Družinski zakonik na drugi strani določa, da se morata starša, to sta tista dva, ki se zaradi nerazumevanja ločujeta, o tem pomembnem in zahtevnem vprašanju, komu bo otrok po ločitvi zaupan v vzgojo in varstvo in koliko stikov bo imel otrok z drugim staršem, šele dogovoriti.

Pomembno je poudariti, da je za otroka manj pomembna pravna formulacija položitenega statusa (dodelitev v varstvo in vzgojo, skupno skrbništvo, deljeno skrbništvo,...) pač pa je ključno, da ima uravnotežen odnos z obema staršema.

Razlika med »našo in njihovo« zakonodajo je usodna. Usodna predvsem za odraščajoče otroke, ki bi morali imeti za zdravo in srečno odraščanje uravnotežen odnos z obema staršema. V svojih kolumnah objavljenih na IUS-INFO, je gospa Vlasta Nussdorfer, velika poznavalka sodno socialnih postopkov, sicer aktualna svetovalka Predsednika RS, ustanoviteljica Belega obroča, bivša Varuhinja človekovih pravic in bivša Generalna tožilka, razkrila nekaj dejstev, ki to zdravje in srečo preprečujejo. Če jih strnemo izvemo:

- Da je večina otrok v razveznih postopkih zaupana materam in da o tem odločajo ženske-sodnice in izvedenke.
- Da materam sodne stroške pogosto plačuje državni proračun, očetje pa ga zgolj polnijo.
- Da ne pozna primera, da oče ne bi omogočal rednih stikov otrok z materjo, če mu jih je sodišče vsaj začasno "dodelilo", obratno pa pogosto obstajajo pravi ceremoniali odtujevanja.

- Da se (matere) pritožujejo na vsak sodni "pildek", izločajo vse po vrsti, ne hodijo na obravnave in prosijo za stalne preložitve, napadajo izvedeniška mnenja in izvedence, pišejo in kličejo v medije.
- Da sodniki teh izigravanj ne prekinajo, kljub temu, da so "gospodarji postopkov".
- Da imajo te neodgovorne matere dobesedno "za norca" celo pravosodje z izvedenci vred.
- Da matere na dneve, ko otroci po sodnih odločbah "pripadajo" očetom, ponje prihajajo v vrtce in jih tako "prehitijo" ter dobesedno pred nosom odpeljejo (nekaznovano).
- ...

Izjave, ki bi morale povzročiti frčanje perja...a so odgovorni na MDDSZ, Ministrstvu za pravosodje, Sodnem svetu, Vrhovnem sodišču, Odvetniški zbornici, Združenju sodnikov...pomenljivo tiho.

Posledice takega nerazumnega početja so hude in pogosto usodne za mnoge očete. Večletni boj zgolj za to, da bodo lahko izpolnjevali svojo očetovsko vlogo, jim jemlje sredstva, čas in zdravje.

Diskriminacija očetov ima še dodatno hudo posledico. Slovenska sodišča se namreč ne odločajo ukrepati zoper matere, ki imajo znake mejne osebne motnje (MOM) ali narcistične osebne motnje (NOM) ali kake druge psihoze. Taka, čustveno poškodovana oseba (boleče vsebine izhajajo iz njenega odnosa s starši) nima empatije, njeno počutje je pomembnejše od počutja sočloveka (četudi je to njen otrok), je manipulanka, ki zna obračati besede, pogosto tudi prelamlja obljube, krivi partnerja za tisto, kar je ona naredila njemu...« V Sloveniji se kritični psihoanalizi matere izogibajo celo mnogi psihoterapevti (dodajamo, da očitno tudi sodnice in sodni izvedenci), morda iz osebnih razlogov ali ker je v našem kolektivnem nezavednem zaradi Cankarjeve Francke še vedno tabuizirana konstruktivna kritika mame ([Vir](#)).

Da imamo na slovenskih družinskih sodiščih balkanski divji zahod je razvidno tudi iz drugih izjav. Povzemamo nekatere iz oddaje Polnočni klub, rtvslo, 2014:

- Irma Kirin, vodja družinskega sodišča: „V razveznih postopkih o skupnem skrbništvu odločajo matere!“
- Boštjan Verstovšek, odvetnik: „Odvetnik, ki zastopa mater se lahko zlekne, odvetnik, ki zastopa očeta bije bitko, ki ima zelo malo možnosti za uspeh.“
- Radovan Radetič, sociolog, CSD Moste : „(Lažne) prijave nasilništva preprečujejo skupno starševstvo.“

O fenomenu lažnih prijav nasilja, ki jih svojim strankam predlagajo odvetniki! je prva čivknila sodnica Marija Snežna Novak že leta 2009.

Če nadalje povzamemo še ugotovitev Dr. Jasna Podreka in Tjaše Žakelj iz leta 2017: da „...dobi oče otroke v vzgojo in varstvo zgolj ob odsotnosti materine želje...“, se moramo vprašati zakaj je temu tako in ali ima kdo korist od takega stanja.

Odgovoru se približamo, če preberemo Načelno mnenje 164, ki ga je izdala Komisija za preprečevanje korupcije, v katerem so ugotovili, da je tako na Centrih za socialno delo, kot tudi na družinskih sodiščih prisotna diskriminacija in korupcija. Pomembno dejstvo je, da se, kot ugotavlja tudi ga. Nussdorfer, lažne prijave nasilja in kršitve sodb o stikih ne kaznuje in prijaviteljice zanje ne odgovarjajo. V DOOR pa dodajamo, da so generator dolgih sodno socialnih postopkov ločitev zaslužki neetičnih poklicnih udeležencev v njih (odvetnikov in izvedencev) in nestrokovnost sodnic in delavk CSD.

Usmeritev slovenskega družinskega prava sicer je, da je temelj varstva otroka njegova korist. Tudi določba Konvencije o otrokovih pravicah potrjuje, da je treba pri vseh dejavnostih v zvezi z otrokom upoštevati njegovo korist.

Problem pa je, ker otrokova (največja) korist v Družinskem zakoniku sploh ni določena. Določa se jo za vsako ločitev posebej, za vsakega otroka posebej in s tem (tudi preko čakanj na izvedence) dodatno daljša postopke.

Je to res potrebno?!

Strokovnjaki namreč trdijo, da je „Največja korist otrok po ločitvi uravnoteženi stiki z obema staršema!“ ([Vir](#)) V skladu z Družinskim zakonikom, Kazenskim zakonikom...dodajamo v DOOR.

Slika: Odsotnost matere ali očeta iz otrokovega življenja pušča nenadomestljive praznine v njegovem razvoju.

Zaradi zastarele zakonodaje in škodljivih sodno socialnih postopkov se je DOOR povezal s sorodnimi društvi iz jugovzhodne Evrope: Hrvaške, Srbije, Bosne in Makedonije. Tudi tam je stanje podobno slovenskemu...torej daleč od evropske sodno socialne prakse.

Do kdaj še?!

Zaskrbljujoča je nezainteresiranost odgovornih na MDDSZ in Ministrstvu za pravosodje za ta problem, ki povzroča trpljene mladoletnih otrok. Namesto sprejema povabila na poglobljen pogovor o tem, se zapirajo v črkobralsko branje zakonov. Še posebej je zaskrbljujoče, da se izogibajo kakršnemu koli

komentarju na naše navedbe o pogostosti in usodnosti pojava nekaznovanih lažnih prijav nasilništva s strani mater, katerega žrtve so očetje, posledično skupni otroci. Ti namreč onemogočajo izvajanje »njihovih« zakonskih členov.

Mi jim ponujamo bogate izkušnje staršev z dolgo kilometrino na sodiščih. Verjetno nas vidijo kot stranke v postopku, pa čeprav smo to ravno tisti posamezniki, ki smo se na sodišču znašli zgolj zato, ker izkazujemo poudarjeno skrb za svoje otroke. Zaskrbljujoča je tudi zato, ker smo jim ravno ti starši predstavili rešitev v obliki nove ločitvene paradigme. Imenuje se »Sostarševstvo – uravnoteženo starševstvo« in v šestih točkah postavlja okvir za nadgradnjo Družinskega zakonika:

- Uvaja definicijo največje koristi otrok (po ločitvi): Uravnotežen stik z obema staršema.
- V primeru razveze predvideva, da sta oba starša še naprej obvezna skrbeti za skupne otroke – uravnoteženo (a priori sodna odločitev).
- Sodišču daje zakonsko možnost, da starša napoti na program izboljšave medstarševske komunikacije.
- Sodiščem nalaga, da morajo dosledno preganjati lažne ovadbe vseh oblik nasilništva.
- Otroke iz razveznih postopkov umika. Še posebej v tistih primerih, ko so ti žrtve odtujevanja, ki je huda oblika čustvenega nasilja.
- Preživnino nadomešča s skupno starševsko blagajno.

Tako postavljen okvir nadgradnje Družinskega zakonika omogoča izpeljavo ločitev v zgolj nekaj mesecih in, kar je še najbolj pomembno, ne prekinja kontinuitete življenja otrok z nobenim od staršev.

Smo s tem dregnili nekam, kamor nebi smeli? In s tem nekomu ogrozili denarni tok, ki je posledica večletnih ločitvenih postopkov? Dejstvo je, da so ločitveni postopki lahko zelo profitabilni. Seveda ne za stranke v postopku, zgolj za poklicne udeležence v njih.

DOOR je zato na [83. seji Komisije za državno ureditev](#) v Državnem svetu (potekala je 9. 11. 2022) podal predlog, da Državni zbor prične postopke za nadgradnjo Družinskega zakonika in sodno socialnih postopkov s „Sostarševstvom – uravnoteženim starševstvom“ tako, da bodo tudi otroci ločenih staršev nadaljevali življenje v uravnoteženem odnosu z obema staršema, ker je to njihova največja korist.

Namesto zdravljenja posledic visoko konfliktnih ločitev, bi tako odpravili razloge zanje.